

סביבה | ירון סולומון, מרכז אגף המשק בתנועת האיחוד החקלאי

הקשר בין פרמיית הביטוח וביטחון המזון

גם אם משרדי האוצר והחקלאות מסתכלים על החקלאות הישראלית דרך חור הקשית הכלכלית בלבד, תמיכה ישירה באמצעות הגדלת השתתפות המדינה בביטוח כנגד נזקי מזג האוויר היא הדרך היעילה והזולה ביותר לשמור על חקלאות כחול-לבן

אותנו... (?) ותנודתיות במחיר.

הדרך המקובלת בכל העולם לתמוך בחקלאות המקומית, ואחד הכלים הטובים והחשובים ביותר לתמיכה ישירה גם בחקלאות הישראלית, היא השתתפות גדולה יותר של הממשלה בפרמיית הביטוח לחקלאים. בחלק ניכר מהמדינות המתקדמות בעולם, כגון ספרד, איטליה, קנדה, וארה"ב, כבר הבינו זאת מזמן. אחוז התמיכה של המדינות הללו בפרמיית הביטוח שמשלמים החקלאים עומדים על עד 90% מגובה הפרמיות. כנ"ל גם בשאר מדינות ה-OECD וכן התמיכה בפרמיית מקובלת במסגרת ה"קופסה הירוקה" (WTO). רק אצלנו עדיין לא הפנימו שבאין הגנה מספקת מפגעי מזג האוויר החקלאים הישראלים לא יוכלו להמשיך ולייצר את רוב התוצרת החקלאית הטרייה. בישראל עומדת השתתפות המדינה בפרמיית עבור ביטוח נזקי טבע על 35% בלבד. ההשתתפות העצמית של המגדל במקרה של אסון טבע עומדת על 30%. אין אף ענף שיכול לעמוד, לאורך זמן, בהוצאה הכרוכה בביטוח הכה הכרחי. המשמעות היא שמגדלים רבים מנסים לצמצם עלויות וכסופו של דבר נחזור לראות את המראות שצויינו לעיל. חברת הביטוח קנט-קרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות, המשותפת למדינה ולארגוני החקלאים, הגישה לאחרונה למשרד החקלאות תכנית להגדלת השתתפות המדינה בביטוח נזקי מזג האוויר לחקלאים. עיקרי התכנית הם הגדלת סכומי הביטוח והצמדתם לעלויות היצור. הגדלת התמיכה בביטוח נזקי טבע לשיעור של 70% במקום 35% והקטנת ההשתתפות העצמית בביטוח אסונות טבע לשיעור של 20% במקום 30%.

העלות הכוללת היא 200 מיליון ש"ח בלבד. עלות נמוכה משמעותית מכל תכנית אחרת שתשומר על החקלאות הישראלית. למרות זאת, משרד החקלאות עדיין לא התחיל לעיין בה. משרד האקלים הוא עובדה. הוא ימשיך לגרום לנזקים עצומים לחקלאות. אז גם אם שרי האוצר והחקלאות מסתכלים דרך החור הכלכלי של הקשית בלבד, וגם אם יש להם ראייה נרחבת יותר והם מבינים מה יכולות להיות השלכות הפגיעה בחקלאות, בכל מקרה הגדלת ההשתתפות בפרמיית ביטוח נזקי מזג האוויר היא הדרך הנכונה, היעילה והזולה ביותר, בה עליהם לפעול.

ימים ספורים לאחר שירושלים נסגרה לתנועה בשל השלגים שהביאה עימה הסופה אלפיס, ירושלים נסגרה שוב והפעם בשל הפגנות חקלאים. "הכנסת נצורה" זעקה כותרת של אחד האתרים המובילים. "מחסור חמור במלפפונים ועגבניות" נכתב באתר המקביל. הסיבה להפגנות וסגירת הכבישים הייתה הנוזקים הכבדים שספגו החקלאים כתוצאה מהחורף הקר ומאירועי קרה שהשמירו אלפי דונמים של גידולים. חקלאים רבים ראו את עמלם יורד לטימיון ותבעו מהממשלה פיצוי בגובה מאות מיליוני שקלים. לאחר יומיים של

הפגנות, משרדי האוצר והחקלאות הודיעו שיגישו לוועדת הכספים הצעה דחופה למימון מיוחד בגובה של חצי מיליארד ש"ח, כפיצוי לחקלאים והפסקת ההפגנות, שבינתיים התפשטו לצמתיים רבים בארץ.

לא. לא מדובר בריווחים אמיתיים. שרי החקלאות והאוצר יכולים להמשיך, בינתיים, לישון בשקט. אולם, אנו עומדים בסיפו של תרחיש שכזה, והדרך של משרדי הממשלה למנוע אותו זולה בהרבה מהאלטרנטיבה.

בשנים האחרונות הולכת ומתגברת ההשפעה של משבר האקלים על החקלאות הישראלית. מקרי הקיצון הופכים לתכופים יותר והנזקים הכספיים לגדולים יותר. הכלי היחיד העומד לרשות החקלאים בהתמודדות עם השלכות המשבר הוא הביטוח כנגד נזקי מזג האוויר. בישראל, כמו במרבית המדינות בעולם, ובשל אופיים של הנזקים והחשיבות הלאומית של חקלאות מקומית, הביטוח הוא ממשלתי. הביטוח הממשלתי מבטיח כי כל ההכנסות מהפרמיית יחזרו לקרן המיועדת למקרי קיצון. אולם, כמו בכל ביטוח, כאשר היקף הנזקים גדל, הפרמיה הולכת ומתייקרת.

החקלאות אינה עוד ענף. החקלאות הישראלית הכרחית לביטחון המזון, רציפות האספקה של מזון טרי ובריא ושמירה על יציבות מחירים. בנוסף, לחקלאות הישראלית תרומה משמעותית לשמירה על קרקעות המדינה, לפיזור האוכלוסיה וכמקור הכנסה ותעסוקה בפריפריה. מקבלי ההחלטות חייבים להבין כי החקלאי נדרש להשקעות כבדות והסיכונים שהוא לוקח על עצמו אינם חלים על ענפים אחרים. ההשלכות של משבר האקלים והנזקים שהוא גורם לחקלאות הם עצומים ועומדים על מאות מיליוני שקלים בשנה. אין אף ענף אחר הסופג נזקים שכאלה. במציאות הנוכחית החקלאי הישראלי מתמודד, יותר מכל מקצוע אחר, עם חוסר וודאות. דבר קריטי בענף המחייב השקעות רבות ותכנון ארוך טווח. ללא תמיכה שתסייע לו לייצר וודאות, החקלאי ינסה להפחית סיכונים. יפחית את היקפי הגידול. לא ינסה "למתוח" את עונת הגידול, לא ישקיע בטכנולוגיות מתקדמות ולא יפעל להגדלת הפיריון. המשמעות היא הגדלת התלות של ישראל במקורות מזון חיצוניים (האם באמת אפשר יהיה לסמוך על ארדואן שיאכיל